

Notat vedrørende erfaringer med den eksperimenterende metode blandt deltagere i Uddannelseslaboratoriets uddannelseseksperimenter

Udarbejdet af Merete Hende og Mette Foss Andersen, 2014

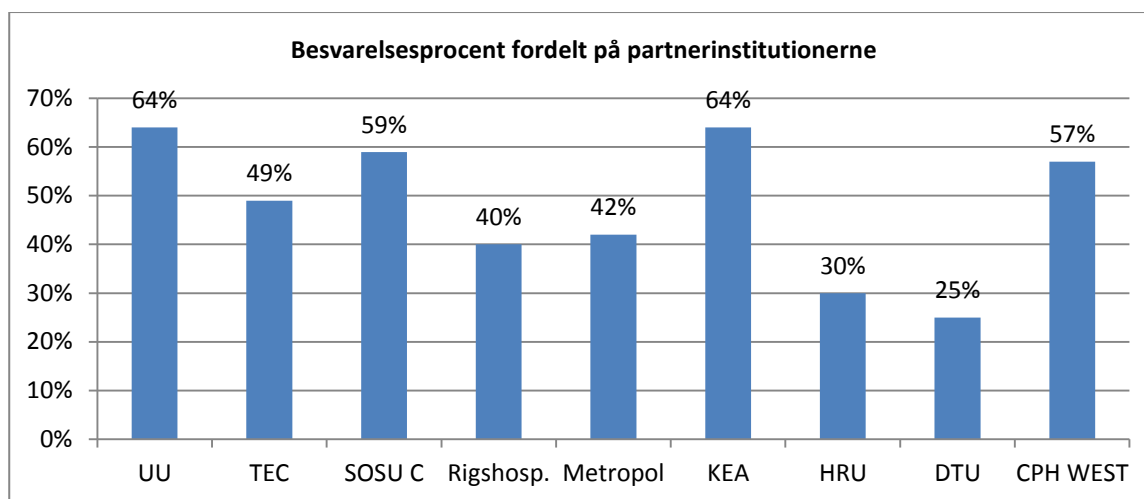
1 Formål

Dette notat vedrører erfaringerne med den eksperimenterende metode, blandt de deltagere, der har besvaret et spørgeskema i Uddannelseslaboratoriets spørgeskemaundersøgelse, gennemført i marts 2014. Formålet er at belyse hvilke erfaringer, de eksperimentdeltagere der har besvaret spørgeskemaet, har fået med den eksperimenterende metode og tænkning i arbejdet med uddannelseseksperimenterne. Dette er væsentligt, da et af Uddannelseslaboratoriets ambitioner er at skabe en forandringskultur fra "udviklingsprojekter" til *uddannelseseksperimenter*, til gavn for elever og studerende.

Visionen er, at institutionerne fremadrettet, frem for blot at arbejde med udviklingsprojekter, i højere grad arbejder *eksperimenterende*, hvilket blandt andet indebærer et fokus på hypoteseafprøvning og evaluering af aktioner. Desuden vurdering og eventuel implementering af resultater i egen organisation, og sidenhen på tværs af andre organisationer.

2 Evalueringens datagrundlag

Der er i alt 309 eksperimentdeltagere, der har modtaget et spørgeskema. Heraf har 150 gennemført undersøgelsen. Dette giver en besvarelse på 48 %. Selvom en højere svarprocent havde været ønskværdigt, vurderes svarprocenten dog som høj nok til at give et indblik i deltagernes erfaringer med den eksperimenterende metode. Der er dog en lille skævhed i fordelingen af svar fra partnerinstitutioner, som illustreret i figur 1 nedenfor.

Figur 1

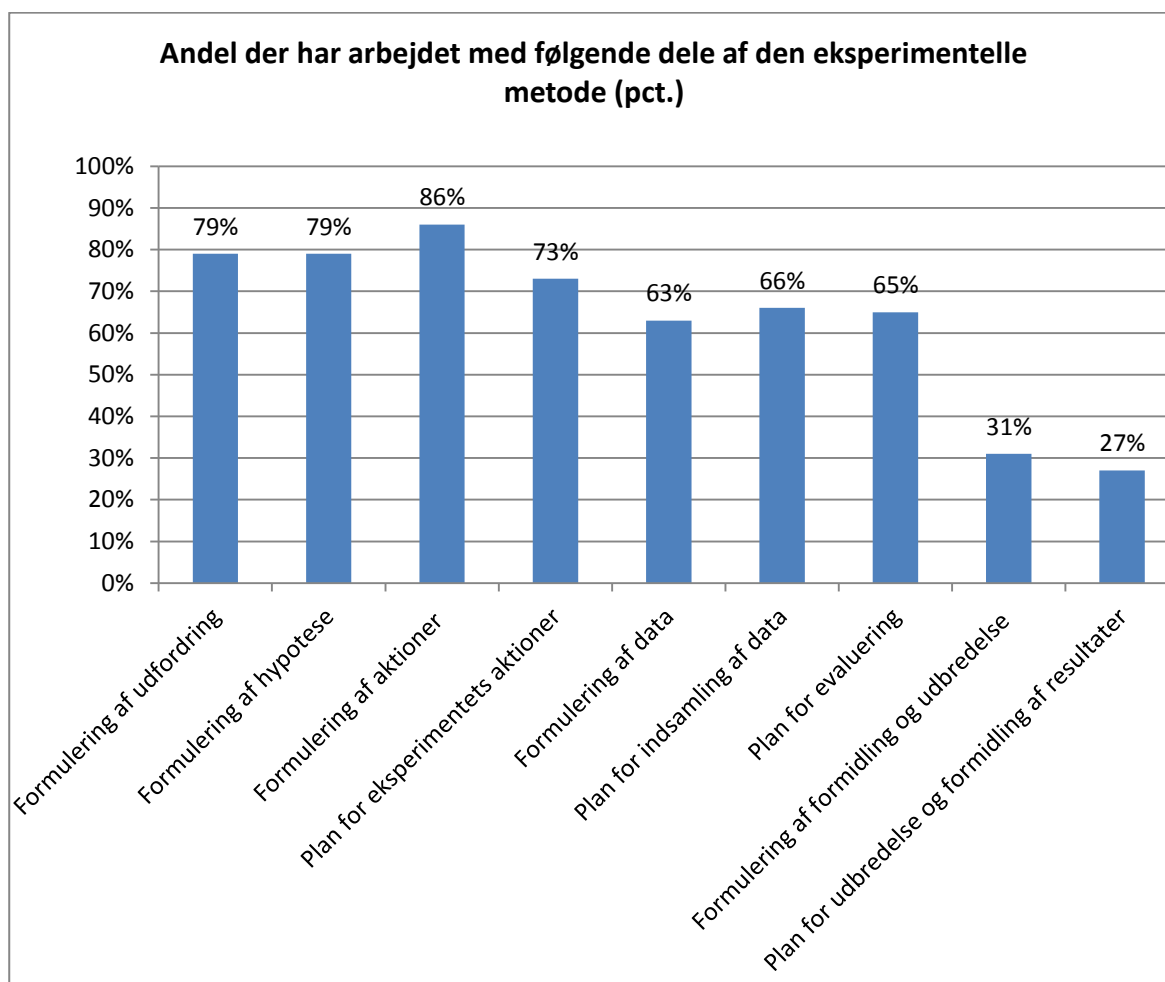
Figuren viser, at blandt deltagerne fra UU, SOSU C, KEA og CPH West, er der imellem 57 og 64 pct. der har besvaret spørgeskemaerne. Blandt TEC, Metropol og Rigshospitalet ligger svarprocenten på hhv. 49, 42 og 40 pct. Den laveste svarprocent findes blandt HRU og DTU Diplom, hvor henholdsvis 30 og 25 pct. af deltagerne har besvaret undersøgelsen. Der er således nogle af partnerne, der bidrager i relativt højere grad til undersøgelsen end andre. Dog er spørgeskemaerne anonymiseret, så det er således ikke muligt at tilbageføre svarene til den pågældende institution.

3 Opsummering af hovedpointer fra spørgeskemaundersøgelsen

I det følgende præsenteres undersøgelsens delkonklusioner. For en uddybning af disse, henvises til *Uddannelseslaboratoriets Intern Evaluering af arbejdet med den eksperimenterende metode*. Alle følgende analyser, baserer sig på svarene fra de 150 spørgeskemadeltagere.

3.1 Andele, der har arbejdet med den eksperimenterende metode og fundet den nyttig

I det følgende præsenteres undersøgelsens konklusioner. I figuren nedenfor, illustreres antallet af deltagere der angiver at have arbejdet med de forskellige dele af den eksperimenterende metode dele, samt antallet der har oplevet arbejdet som nyttigt for uddannelseseksperimenternes udvikling.¹

Figur 2

¹ I spørgeskemaet er deltagerne blevet spurgt om deres holdning på en skala fra 1-5, hvor 1 repræsenterer "Meget enig" og 5 "meget uenig". I de tilfælde hvor deltageren har angivet niveau 4 og 5, fortolkes dette som at deltageren er enig i at metoden har været nyttig for arbejdet med uddannelseseksperimenter.

Overordnet, tegner der sig et mønster bestående af fire dele: *formulering af udfordring, hypotese og aktioner, planlægning af aktioner, planlægning af evaluering* samt *planlægning af udbredelse og formidling af resultater*.

- 79 pct. eller flere af deltagerene i spørgeskemaundersøgelsen har *formuleret* en udfordring, en hypotese, samt de aktioner der skal gennemføres i uddannelseseksperimentet.
- I alt har 73 pct. af deltagerne *planlagt* selve de aktioner der skal gennemføres i uddannelseseksperimentet.
- Mellem 63 og 66 pct. af deltagerne, har *formuleret rammerne* for dataindsamling, lavet en *plan* for hvordan data indsamles, samt hvornår uddannelseseksperimentets aktioner evalueres.
- Omkring en tredjedel har *formuleret*, samt *planlagt*, hvordan uddannelseseksperimentets resultater kan formidles og udbredes.

Resultaterne peger på at deltagerene har været relativt gode til at igangsætte og gennemføre de tre første faser i eksperimenthjulet, hvorimod de kniber gevaldigt med at arbejde med opgaverne i den sidste fase, nemlig spredning og implementering.

Taget i betragtning, at Uddannelseslaboratoriet på undersøgelsestidspunktet har arbejdet med uddannelseseksperimenter i 1½ år, er det en meget lav andel af respondenterne, der angiver at deres eksperimentteam har formuleret sig omkring den videre udbredelse af resultater. Dette er et vigtigt opmærksomhedspunkt i det videre arbejde med uddannelseseksperimenterne, da det netop er målsætningen, at uddannelseseksperimentets resultater spredes, i første omgang indenfor organisationen, og til andre aktører sidenhen. De er desuden et en udfordring for visionen om at den eksperimenterende metode i højere grad implementeres på institutionerne. Det lave antal af respondenter, der angiver at have formuleret og planlagt hvordan uddannelseseksperimentets resultater kan formidles og udbredes, kan ses som en indikator på, at de faglige fællesskaber, samt fokus på implementering, ikke står særlig stærkt på de implicerede institutioner. Det er væsentligt at den erhvervede viden fra uddannelseseksperimenternes aktioner, samt evaluering af disse, i højere grad konceptualiseres og formidles videre i organisationen via faglige fællesskaber (og lignende) og ikke smuldrer bort.

De deltagere der angiver at have arbejdet med de forskellige dele af den eksperimenterende metode er blevet spurgt om hvorvidt de har oplevet dette som nyttigt for uddannelseseksperimentets fremdrift og udbytte.² De følgende procentsatser illustrerer delmængder af de andele der har angivet at have arbejdet med de specifikke dele af metoden:

---

² I spørgeskemaet er deltagerene blevet spurgt om deres holdning på en skala fra 1-5, hvor 1 repræsenterer "Meget enig" og 5 "meget uenig". I de tilfælde hvor deltageren har angivet niveau 4 og 5, fortolkes dette som at deltageren er enig i at metoden har været nyttig for arbejdet med uddannelseseksperimenter.

- Imellem 74 og 80 pct. af de deltagere, der har formuleret udfordring, hypotese og aktioner for uddannelseseksperimentet svarer i undersøgelsen at de er enige eller meget enige i, at dette har været nyttigt for forandringsarbejdet og udbyttet af uddannelseseksperimenterne.
- 84 pct. af de at deltagere, der har planlagt uddannelseseksperimentets aktioner, mener at dette har været nyttigt for fremdriften i uddannelseseksperimentet,
- Imellem 76 og 83 af deltagerne mener det har været nyttigt for udbyttet af uddannelseseksperimentet at formulere hvilke data de ville indsamle, planlægge dataindsamlingen og planlægge selve evalueringen.
- I alt 80 pct. af deltagerne er enige eller meget enige i at det har været nyttigt for arbejdet med formidling og spredning af uddannelseseksperimentets resultater, at disse aktiviteter har været planlagte

Blandt de deltagere, der har arbejdet med de forskellige dele af den eksperimenterende metode, er der således relativt mange der har oplevet dette som nyttigt for deres arbejde med uddannelseseksperimenterne. Dette tyder på, at blandt de deltagere, der arbejder med metoden, også oplever den som positiv for uddannelseseksperimentets udvikling.

3.2 Erfaringer med arbejdet med den eksperimenterende metode

Der er, blandt spørgeskemadeltagerne, generelt positive tilkendegivelser til den eksperimenterende metode. Blandt andet fremhæves positivt:

- Muligheden for fornyelse og udvikling af praksis
- Hypoteseafprøvning
- Evalueringsteknikker
- Skriftligt materiale, samt workshops mv. der understøtter processen

I arbejdet med den eksperimenterende metode har der også været en række vigtige erfaringer. Ifølge flere deltagere, er et udgangspunkt for et vellykket uddannelseseksperiment at:

- Uddannelseseksperimentets udfordring og forandringsbehov ligger klart fra starten
- Processen, inklusiv strategi for evaluering, planlægges grundigt fra start
- Der er sammenhæng i processen mellem hypoteseafprøvning, aktion og evaluering
- Der er en konkret plan og forventningsafstemning om hvem der i eksperimentteamet varetager de bestemte opgaver
- Der er god kommunikation og dialog, både internt i eksperimentteamet, og eksternt med øvrige deltagende aktører

En del af målsætningen for arbejdet med uddannelseseksperimenter, er samarbejde om udvikling af nye løsninger, både internt og eksternt i partnerinstitutionen. Deltagernes svar bærer præg af en række positive oplevelser af tværfagligt samarbejde, samt samarbejde med virksomheder. Blandt

andet fremhæves nye indsigter og input. Dog kan der også være flere udfordringer, når flere aktører samarbejder om et uddannelseseksperiment.

Af barrierer for et vellykket uddannelseseksperiment nævnes blandt andet:

- Det kan være en udfordring at organisere uddannelseseksperimentet, herunder arbejdsopgaver, koordinering og tidsplanlægning
- Processen afhænger af engagerede samarbejdspartnere
- Koordinering af indsatser kan være kompliceret når flere uddannelser og/eller virksomheder inkluderes
- Det kan være en udfordring at få uddannelseseksperimentet tilpasset i elevernes dagligdag, i tilfælde med praktikperioder
- Er uddannelseseksperimentet ikke rammesat, kan det være svært for elever/studerende at forholde sig til processen

Flere deltageresvar er meget præget af tre temaer: tid, ressourcer og administration. Overordnet er der en række deltagere der peger på at:

- Det tager tid at udvikle uddannelseseksperimenter og mængden af ressourcer, herunder både tid og konsulentbistand, har stor betydning
- Det er en udfordring hvis der ikke afsættes tid og ressourcer nok til uddannelseseksperimenterne
- Der er deltagere der har oplevet at tiden på uddannelseseksperimenterne i højere grad går til dokumentation, frem for egentlig udvikling af uddannelseseksperimenterne

Der er deltagere, der har oplevet et for stort dokumentations- og beskrivelsesarbejde forbundet med uddannelseseksperimenterne. Der er desuden deltagere der har oplevet at den eksperimenterende metode har været diffus og uklar, og som har savnet mere konkrete beskrivelser af metodens dele, samt hjælp til evaluering og vidensdeling. Ud fra disse besvarelser, vil Uddannelseslaboratoriet fremadrettet. I dette henseende, er det dog også paradoksalt, at nogle institutioner har haft et markant underforbrug af enheder til kompetenceudviklende aktiviteter. Det er dog ikke muligt at analysere hvorvidt de deltagere, der har oplevet dele af metoden som uklar, har deltaget i Uddannelseslaboratoriets kompetence udviklende aktiviteter.

3.3 Modtagergrupper for resultater

De deltagere, der har svaret at de har planlagt hvordan uddannelseseksperimentets resultater formidles og udbredes, er blevet stillet spørgsmålet om hvem de opfatter som vigtigste modtagere af uddannelseseksperimentet. Dette omfatter 41³ besvarelser, og her fremhæves især:

- Andre lærere/undervisere/vejledere/ledere
- Faglige fællesskaber eller tilsvarende
- Elever/studerende

---

³ Alle deltagere der i spørgeskemaet har angivet at have lavet en plan for udbredelse af eksperimentets resultater er blevet stillet spørgsmålet. De 41 deltagere har haft tre svarmuligheder hver.

Blandt de 41 besvarelser, peger 88 pct. på ”andre lærere/undervisere/vejledere/ledere” som en af de vigtigste modtagere. Dette er meget positivt, da målsætningen med uddannelseseksperimenterne netop er at de nye praksisser spredes og i sidste ende implementeres i andre dele af uddannelsesinstitutionerne. Det er dog påfaldende at de resterende 12 pct. *ikke* anser denne modtagergruppe som en af de tre væsentligste.

Lidt over halvdelen af de 41 besvarelser peger på Faglige fællesskaber (eller tilsvarende) som væsentligste modtagergruppe. Faglige fællesskaber er tværorganisatoriske enheder i organisationerne, der leder en strategisk udviklingsindsats fra udfordring til aktivitet til fornyet praksis. De faglige fællesskaber har således en helt central rolle i organiseringen af det eksperimenterende arbejde, herunder blandt andet at tage stilling til, hvordan uddannelseseksperimenternes resultater fremadrettet skal anvendes i organisationen. At der ikke er flere deltagere der peger på denne modtagergruppe, kan vidne om, at de Faglige Fællesskaber ikke er så stærkt funderet på institutionerne som det var tiltænkt. Dette er et opmærksomhedspunkt, da netop stærke Faglige Fællesskaber, er et afsæt for forandringen fra ”udviklingsprojekter” til uddannelseseksperimenter på partnerinstitutionerne.

Knap halvdelen af de 41 deltagere, peger på elever og/eller studerende som vigtigste modtagergruppe for uddannelseseksperimentets resultater. Dette er positivt, da netop uddannelseseksperimenter i Uddannelseslaboratoriet bliver igangsat med det formål at skabe nye praksisser i samarbejde med elever og studerende.

Omkring 40 pct. af de 41 deltagere, peger på eksperimentteamet (det vil sige dem selv) som vigtigste modtager. Formålet med at eksperimentere og udvikle nye praksisser er i høj grad, at eventuelle positive resultater i sidste ende spredes og implementeres i andre dele af institutionen. At en relativ høj andel peger på sig selv som vigtigste modtager, kan vidne om en manglende opmærksomhed på, at formålet med resultaterne er at de spredes og ikke blot forbliver i eksperimentteamets egen praksis.

Kun omkring en tredjedel af de 41 deltagere peger på nærmeste leder som en af de vigtigste modtagere. Man kan dermed stille spørgsmålet: er det blot en tredjedel af eksperimentdeltagerne der opfatter deres leder som interesseret i uddannelseseksperimentets resultater? Netop leder, er sammen med de Faglige Fællesskaber et afsæt for spredning og implementering af uddannelseseksperimentets resultater, og det er derfor et opmærksomhedspunkt at der ikke er flere deltagere der peger på disse grupper.

Knap en femtedel peger på Uddannelseslaboratoriet, som en af de vigtigste modtagere. Uddannelseslaboratoriets programgrupper, har ansvaret for at lede og styre programindsatserne og sikre at der er den aktivitet, fremdrift, indhold og kvalitet i uddannelseseksperimenterne. Desuden er det i Uddannelseslaboratoriet, at uddannelseseksperimenternes fund analyseres, evalueres og organiseres med henblik på spredning og sidste ende implementeres. Det er derfor en udfordring at laboratoriet ikke i højere grad anses som primær modtager af uddannelseseksperimenternes resultater og beskrivelser.

3.4 Udviklede metoder og værktøjer

På spørgsmålet om, hvorvidt uddannelseseksperimentets værktøjer, metoder eller modeller er færdigudviklet, svarer 17 deltagere at det er tilfældet, mens 106 deltagere, og derved 74 pct. svarer at de er under udvikling. I alt 27 deltagere ved ikke om deres uddannelseseksperimenter har udviklet værktøjer, metoder eller modeller indenfor den delindsats de arbejder under. Dette ses som udtryk for, at der stadig er et godt stykke vej tilbage for uddannelseseksperimenterne, i forhold til at færdiggøre udviklingen af værktøjer m.m., der kan bidrage til at nå de mål der er formuleret for projektet og programmerne her, samt at dele disse med partnerne og andre interessenter. Det er dog vigtigt at tilføje, at disse besvarelser ikke giver et kvantitativt indblik i *antallet* af udviklede værktøjer i alt – dels fordi det ikke er alle deltagere der har besvaret spørgeskemaet, og dels fordi at der kan være flere deltagere fra det enkelte uddannelseseksperiment, som har besvaret dette spørgsmål.